

گفتگو با آیت الله موحدی کرمانی
نایب رئیس مجلس شورای اسلامی

■ «اخلاق رأی اعتماد» در فرآیند انتخاب وزیران

شروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

اشاره:

آیا رأی اعتماد در چارچوب های مکتب می تواند از «اخلاق» خاص خود برخوردار باشد؟ این «اخلاق» چه ویژگی هایی را اقتضای می کند؟ دامنه این ویژگی ها آیا تا تبیین انتظام مسؤلیت و کالت نمایندگان هم پیش می رود؟ اگر آری، این امانت «رأی» که وکیل «امانتدار» آن محسوب می گردد، چه مقتضایی را طلب می کند؟ طرح این پرسش های «بدیع» اما مهم، بهانه گفت و شنودی با جناب آیت الله موحدی کرمانی گردید که می خوانید:

است که بگوئیم اخلاق در تمامی بدنه دستورات، مقررات و ضوابط اسلامی جاری و ساری است. در همین موضوع رأی اعتماد، نیز مسئله اخلاق مطرح هست و لازم است نمایندگان و مجلس محترم نکاتی را منظور کنند.

یکی آن که اخلاق اسلامی ایجاب می‌کند نمایندگان مجلس، خدماتی را که وزراء محترم کتونی در طول چند سال ارائه داشته‌اند مورد نظر قرار دهند و از اینکه احیاناً فقط نقاط ضعف را ببینند و آنها را بزرگ کنند، بپرهیزند. نقاط مثبت هم باید مورد توجه قرار بگیرد و در حقیقت باید همان جمله معروف «من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق» را مدنظر قرار داده و در سنجش عملکردها این نکته مورد نظر قرار بگیرد که وزیر در طول عمر وزارتش چه خدمات مثبتی داشته است. مسئله دیگر اینکه نمایندگان و مجلس محترم باید عنایت داشته باشند که کار مسایل اجرایی خالی از اشکال نیست و به

□ مجلس و پژوهش: آیا اساساً چیزی تحت عنوان «اخلاق رأی اعتماد» در فرآیند انتخاب وزیران مطرح هست؟

آقای موحدی کرمانی: قطعاً چنین چیزی وجود دارد. ما در برنامه‌های دینی یک سلسله دستورات و احکام داریم و برای اجرایی همین برنامه‌ها، یک سلسله دستورات اخلاقی نیز داریم. در واقع بهتر آن

حضور دارند نیز استفاده کند، کما اینکه در گذشته هم از اینها استفاده شده است. اما اگر چنانچه نمایندگان و یا بالاحصص مجلس در بررسیها به این نتیجه رسیدند که نه، واقعاً مشکلات اساسی وجود دارد و وزیر که الآن در کابینه هست، حقیقتاً توان اداره این وزارتخانه را ندارد و این دیگر چیزی نیست که بشود با تذکر اصلاح کرد یا از او مثلاً تعهد و شرط گرفت، ککش این کار را ندارد یا اینکه برای این وزارتخانه متناسب نیست، البته (او می تواند عنصر بسیار مفیدی در یک وزارتخانه ای دیگر یا در پستی دیگر باشد حتماً لازم نیست که همه وزیر باشند و خدمت کنند) اگر اینطور بود، اخلاق رأی اعتماد ایجاد می کند که خیلی قاطع برخورد کند و فردی را که خود برای این وزارتخانه اصلح می داند، انتخاب کند.

□ مجلس و پژوهش: اهمیت
رأی اعتماد و حساسیت

طور طبیعی مشکلاتی دارد. مخصوصاً در کشور ما که مشکلاتی مخصوص به خود دارد. بنابراین این مسأله هم باید در مقوله رأی اعتماد بعنوان یک اخلاق اسلامی مورد توجه قرار بگیرد. حساب یک مسئول اجرایی با یک نماینده مجلس فرق می کند. کار نماینده مجلس، قانونگذاری و نظارت است، آنهم بصورت جمعی نه فردی. کار دیگر او انتخاب مسئولین است که آن نیز بصورت جمعی است. بنابراین یک نماینده می تواند چهارسال نماینده باشد بدون آنکه جامعه هیچ نقطه ضعفی از او ببیند، ولی یک مسئول اجرایی در مقام اجراء می تواند بطور طبیعی نقطه ضعفهایی داشته باشد. اصلاً، این لازمه اجراء هم هست. مسئله دیگر اینکه چه بسا مجلس بتواند همین نقاط ضعف را با یک سلسله تذکر و یا گرفتن تعهد از وزیر مربوطه (به عبارت دیگر با یک سلسله به اصطلاح شروط و تعهد) از وزرای محترمی که الآن در کابینه

(ولو بسیار هم انقلابی باشد) انتخاب شود، باید کاردان باشد اما مهم‌ترین اصلی که علاوه بر این مساله باید مورد توجه قرار گیرد، اصل تعهد است. دیگر آنکه نمایندگان باید وزیری را انتخاب کنند که در مقابل غرب و مخصوصاً آمریکا، حالت خودباختگی نداشته باشد که این حالت بسیار خطرناک است. یعنی باید وزیر، باور داشته باشد که با تمام توانهای مثبت و بالایی که در کشور ما وجود دارد، می‌توانیم در مقابل غرب و آمریکا بایستیم و می‌توانیم انقلابمان و دستاوردهای انقلاب را حفظ کنیم و به آنها اجازه تاخت و تاز ندهیم که انقلاب ما را ساقط کند. خلاصه این که کسانی که انتخاب می‌شوند حالت استکیارستیزی به معنای صحیح کلمه داشته باشند که طبعاً افرادی را که به عنوان معاون و یا مدیر در رأس کارها قرار می‌دهند نیز افرادی منطبق با مردم باشند، چون مردم ما مردمی هستند که ایستاده‌اند و حاضر هستند برای حفظ انقلابشان جان بدهند و بنابراین مسئولین هم نباید از آنها عقب بمانند.

□ مجلس و پژوهش: درک این معنی که رأی یک نماینده تعلق به خود او ندارد و فی الواقع اسامتی است که باید بعنوان اساتذات آن عمل کند، تا چه اندازه بر شکل و محتوای مقوله رأی اعتماد تأثیر می‌گذارد؟

مسئولیت‌های فردی در امر انتخاب وزیران چه ضرورت‌هایی را مطرح می‌سازد؟

آقای موحدی کرمانی: مسئولیت‌های فردی در امر انتخاب وزیران از مسائل بسیار مهمی است که می‌تواند ضرورت‌هایی را بدنبال خود داشته باشد که اجمالاً آن را عرض می‌کنم: ضرورت اول اینکه در رای اعتماد باید مسئله تعهد به صورت جدی مورد توجه قرار بگیرد و دقت کنند که فردی را که برمی‌گزینند، آن تعهد اسلامی و انقلابی مورد نظر را داشته باشد.

تعهد در نظام ما یک اصل است که باید بر تمام امور، اصول و فروع، تقدم داشته باشد. فردی که انتخاب می‌شود هم باید خودش متعهد و انقلابی باشد (به قول معروف انقلاب را با گوشت و پوست و استخوان خودش درک کرده باشد) و هم در انتخاب معاونان و مدیران خود این مساله را مراعات کند. چه بسا ممکن است فردی آدم انقلابی باشد ولی متأسفانه در انتخاب افراد، بیشتر متوجه تخصص است و تعهد را فراموش می‌کند و افرادی را بزکار می‌گمارد که تعهد چندانی ندارند، این موضوع بسیار خطرناکی است. بنابراین در مسئله رأی اعتماد باید هم وزیر، فردی متعهد و انقلابی باشد و هم معاونان و مدیرانی که انتخاب می‌کند افرادی متعهد و انقلابی باشند. البته بدیهی است که برای یک کار، تعهد در حد ضرورت باید مورد توجه باشد. یعنی معنا ندارد کسی که نمی‌تواند کاری را انجام دهد

که زمان انتخاب وزیران و رأی اعتماد است مسئولیت نمایندگان بسیار سنگین تر است. برای اینکه در این مقطع از طرف مردم نمایندگی دارند تا انسانهایی اینچنین را انتخاب کنند و بدون تعارف مسئله سرنوشت سازی است. یعنی این انتخاب می تواند سرنوشت کشور را عوض کند.

افسرادی که در رأس وزارتخانه ها قرار می گیرند، اگر صالح باشند می توانند کشور را بیمه کنند و اگر خدای نکرده در این انتخاب غفلت بشود، برای کشور فاجعه بار خواهد بود. بنابراین رأی نماینده از آن خودش نیست، امانت مردم است که باید در حفظ این امانت دقت کامل داشته باشد و از خداوند هم استمداد بطلبد که خداوند او را یاری کند تا بتواند افراد امینی را انتخاب کند.

□ مجلس و پژوهش: برای آنکه
یک رأی اعتماد از صلابت و

آقای موحدی گرمائی: این سؤال، بسیار سؤال مهمی است. باید نمایندگان موضع خودشان را بشناسند که اینها چه مسئولیتی دارند و در نظام چکاره هستند. نماینده باید بداند که بعنوان وکیل مردم وارد مجلس شده است؛ آنهم وکیل چه مردمی؟ دربرخی جاهای دنیا مردم از نماینده خواهان تأمین زندگی و غذا و لباس و مسکن هستند، اما مردم ما ضمن اینکه به این مسائل هم توجه دارند، اما می گویند شما را به مجلس فرستادیم تا انقلابمان را و اسلامی بودن کشور را حفظ کنید و هیچگاه این اجازه را نمی دهیم که برای اینکه مثلاً خانه مان را تأمین کنید، دین ما را از بین ببرید. بنابراین نماینده باید بداند که وکیل «این مردم» است؛ مردمی که با تمام وجود به انقلابشان و آرمانهای امامشان و دستورات رهبرشان مقید هستند و نمایندگان را برای حفظ این مسائل به مجلس فرستاده اند. در این مقطع

استحکام کافی برخوردار باشد و رأی نمایندگان بتواند با حریت کافی «بارز» شده و منشأ تحولات گردد، چه بایدها و نبایدهایی را پیش از آن نمایندگان مردم در مناسبات با وزیران یا کاندیداهای وزارت باید ملحوظ نظر قرار دهند؟

آقای موحدی کرمائی: باید نماینده بدانند که این امانت «الهی» است، باید بدانند که وکیل «مردم» است، باید بدانند که منویات مردم چیست و بدانند که مردمی انقلابی و اسلام خواه هستند، باید بدانند که در نظام انقلاب اسلامی نماینده شده است و در «این کشور» کرسی نمایندگی را احراز کرده، کشوریست که به تمام مسلمین جهان و بلکه به تمام آزادیخواهان جهان الهام می‌دهد و او در چنین کشوری روی کرسی نمایندگی نشسته است. باید دقت داشته باشد که در کشوری نماینده است که آمریکا بالاترین دشمنی و عناد را با این کشور دارد و بنابراین با توجه به این جهات می‌باید «وزیر» انتخاب کند. در واقع نماینده با انتخاب خود این امانت را به یک وزیر

منتقل می‌کند و می‌گوید من تو را بعنوان امین مردم تعیین کردم تو باید این کارها را انجام دهی. و اما نبایدها؛ مبادا خدای نکرده نمایندگان در این انتخاب‌ها نظر شخصی‌شان را مدنظر قرار دهند. یعنی حساب کنند با این وزیر رابطه‌شان خوب و صمیمی است و مشکلی با این وزیر ندارند، اگر یک نامه به این وزیر نوشته‌اند، جواب مثبت داده است و می‌تواند مشکلات حوزه انتخابیه‌اش را حل کند، بنابراین به او رأی بدهد. این فاجعه است. این نباید ملاک باشد. نماینده، نماینده یک محدوده کوچکی از ایران نیست، او نماینده کل نظام است و باید مصلحت کل نظام را در نظر بگیرد.

نماینده باید اطراف و جوانب قضیه را کاملاً بررسی کند و ببیند برای وزیری که در رأس این وزارتخانه قرار می‌گیرد، چه شرایطی لازم است. بعداً ببینید چه کسی در زیر این آسمان این شرایط را دارد هر کس که این شرایط را داشته باشد، باید به او رأی دهند. حالا این فرد با او ارتباط نزدیک داشته باشد یا نداشته باشد. یعنی هیچ چیز نباید

در رأی فرد اثر بگذارد جز تشخیص خودش. مسئله‌ای که ممکن است مطرح بشود آنکه گاهی مقام معظم رهبری راجع به وزیری نظر خاصی داشته باشند؛ خوب اگر چنانچه ایشان نظر داشته باشند این به دو صورت می‌تواند باشد، گاهی ایشان ولو بصورت پیام می‌فرمایند نظر من این است و باید این فرد در رأس باشد، اگر این بود سمعاً و طاعه، ما افتخارمان اینست که پایبند ولایت فقیه هستیم و فرمان ولایت فقیه محترم‌ترین فرمانهاست. در اینصورت ما باید بدون چون و چرا (حتی اگر تشخیص دیگری هم داشتیم باید صرفنظر کنیم) باورمان باشد که تشخیص ولی فقیه شایسته‌تر از تشخیص مسامت و براساس اطاعت از ولایت فقیه به همان وزیری که ایشان نظر دادند و فرمودند رأی بدهیم. اما گاهی ایشان بصورت دیگری مطرح می‌کنند و می‌فرمایند که مجلس کار خودش را بکند، نمایندگان دقت خودشان را بکنند، من هم چه بسا در یک موردی نظری داشتم نظرم را میدهم، اما نماینده به تشخیص خودش عمل کند. اگر اینطوری چیزی فرمودند ولو آنکه ما تشخیص بدهیم نظر مقام معظم رهبری چیز دیگری است اما براساس دستور خود ایشان ما باید به نظر خودمان عمل کنیم.

□ مجلس و پژوهش: وزیری که موفق به کسب رأی اعتماد نمی‌شود چگونه برداشتی باید از رأی عدم اعتماد مجلس داشته باشد تا با مفاهیم راستین مکتب و

آرمانهای انقلاب منطبق باشد؟
 آقای موحدی کرمانی: اگر واقعاً تشخیص اینست که مجلس براساس وظیفه دینی و انقلابی عمل کرده و معیارهایی که باید یک وزیر داشته باشد را مورد نظر قرار داده و براساس تشخیص به آن شخص رأی نداده است. او هم باید خوشحال باشد و بگوید ما خوشحال هستیم که نمایندگانی داریم قاطع، قوی و اهل تحلیل. از من قوی‌تر دیدند و به من رأی ندادند. او نباید به هیچ وجه از مجلس به اصطلاح «دل چرکین» شود. بلکه باید خیلی خوشحال هم باشد که یک چنین مجلس قاطعی داریم.

آنچه که من از این مجلس محترم سراغ دارم همین است یعنی آنچه که من شناختم و در جلسات و محافل مطرح است اینکه جداً نمایندگان براساس یک خیرخواهی نسبت به کشور و نظام و براساس یک تشخیص صحیح رأی می‌دهند. و بنابراین چون چنین است وزراء هم هیچ نباید ناراحت باشند. اگر وزیری رأی نیاورد، بدیهی است که پستهای خدمت در نظام زیاد است می‌تواند در جای دیگری، پست دیگری، خدمتگزار نظام باشد و البته باید نظام ما هم با سعه صدری که دارد سعی کند از تمام افراد در پستهایی که می‌توانند سودمند و مفید باشند استفاده کند.

□ مجلس و پژوهش: با تشکر از جناب عالی بخاطر فرصتی که مرحمت فرمودید.